СА СВЯТАМ ВЯЛІКАЙ ПЕРАМОГІ!

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Гомельскі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ І ПРАФКОМАЎ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

№ 16 (540) | Субота, 7 мая 1983 года. | Газета заснавана ў верасні 1969 года. Выходзіць раз у тыдзень | Цана 2 кап.

ПРЫСВЕЧАНАЕ ДНЮ ПЕРАМОГІ

Учора ў актавай зале універсітэта адбылося ўрачыстае пасяджэнне, прысвечанае 38-ай гадавіне Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. З дакладам вуступіў намеснік сакратара парткома У. Д. Арэшчанка.

Быў зачытан загад па універсітэту, у якім рэктар акадэмік АН БССР Б. В. Бокуць павіншаваў калектыў ГДУ са знамянальным святам.

На вечары са святочным канцэртам выступілі ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці факультэта фізвыхавання.

ПЕРШАМАЙСКІЯ ЎРАЧЫСТАСЦІ

З прыўзнятым настроем, з пачуццём радасці і гонару за нашу неабсяжную шматнацыянальную Радзіму калектыў універсітэта, як і ўсе савецкія людзі, сустрэў Першамайскае свята — дзень Міжнароднай салідарнасці працоўных усяго свету.

30 красавіка ў актавай зале адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны святу вясны і працы. З дакладам на ім выступіў старшыня прафкома М. Н. Мурашка.

Начальнік аддзела кадраў П. А. Савінскі зачытаў загад па універсітэту, у якім рэктар ГДУ павіншаваў выкладчыкаў, супрацоўнікаў, студэнтаў і аспірантаў са знамянальным святам, пажадаў ім новых поспехаў у працы, навукова-педагагічнай дзейнасці і вучобе.

1 Мая калектыў універсітэта прыняў удзел у гарадской дэманстрацыі. У гэты дзень надвор'е не парадавала, Аднак, як заўжды, калоны дэманстрантаў былі мнагалікімі. Праходзячы па цэнтральнай плошчы, якая носіць імя дарагога ўсім нам Уладзіміра Ільіча Леніна, прадстаўнікі вядучай вышэйшай навучальнай установы Беларускага Палесся рапартавалі любімай Айчыне, роднай Камуністычнай партыі, свайму народу аб дасягнутых поспехах, аб агульным імкненні дамагацца яшчэ большых вынікаў ва ўсіх справах.

ПАМЯЦЬ ПРА НАРОДНЫ ПОДЗВІГ

38-ы раз савецкі народ, усё прагрэсіўнае чалавецтва будуць адзначаць вялікае свята Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. 38 гадоў жывём мы ва ўмовах міру. Даўно залечаны цяжкія раны, нанесеныя нашай краіне, народу жорсткай вайной, вырасла пакаленне, якое не ведае яе жахаў. Але чым болей аддаляе нас час ад гераічных падзей Вялікай Айчыннай вайны, тым больш велічнай паўстае перад намі вялікая Перамога. Жыве і вечна будзе жыць у сэрцах савецкіх людзей памяць пра народны подзвіг. Гарыць Вечны агонь на братніх магілах, высечаны на мармуры абеліскаў імёны тых, хто аддаў жыццё за наш сённяшні шчаслівы дзень.

Цяжкім і доўгім быў шлях да перамогі. 1418 дзён і начэй у рашучых бітвах з ворагам кавалася нялёгкая перамога, і заваявана яна вельмі дарагой цаной! 20 мільёнаў лепшых сыноў і дачок аддалі свае жыццё за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы. Таму цяпер маладое пакаленне краіны бачыць свой асноўны патрыятычны абавязак у тым, каб увекавечыць подзвіг герояў, акружыць цеплынёй і клопатамі ветэранаў, сем'і загінуўшых.

Вялікая ваенна-патрыятычная работа ў гэтым напрамку праводзіцца ў нашым універсітэце. Камсамольцы, студэнцкая моладзь прымаюць актыўны ўдзел у правядзенні Усесаюзнай вахты памяці. Гэта важная героіка-патрыятычная акцыя праходзіць у краіне з 3 па 9 мая і з'яўляецца адным з этапаў падрыхтоўкі да святкавання 40-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Прадумана і мэтанакіравана будуюць работу па ваенна-патрыятычнаму выхаванню студэнцкай моладзі камітэт камсамола універсітэта, камсамольскія бюро факультэтаў. Асабліва добра пастаўлена гэта работа на гісторыка-філалагічным, эканамічным, матэматычным і фізічным факультэтах. Тут ужо стала добрай традыцыяй у дні Вахты памяці праводзіць цікавыя сустрэчы з удзельнікамі вайны, папаўняць рады ўдзельнікаў Усесаюзнага пахода па месцах рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы савецкага народа. Актыўна вядзецца прапаганда ленінскага вучэння аб абароне сацыялістычнай Айчыны, працягваецца напісанне летапісу баявой і працоўнай славы Цэнтральнага раёна, праведзены мітынгі ў абарону міру, іншыя мерапрыемствы.

Звыш 50 ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, якія на розных франтах, у партызанскіх атрадах змагаліся за свабоду і незалежнасць Радзімы, працуюць у ГДУ. І цяпер, як і ў грозныя гады вайны, яны застаюцца прыкладам для моладзі па добрасумленнаму выкананню свайго грамадзянскага абавязку. Частымі гасцямі ў маладзёжных калектывах, у студэнцкіх аўдыторыях і інтэрнатах з'яўляюцца выкладчыкі універсітэта А. А. Баскакаў, Г. С. Мільчанка, П. А. Дуброўскі, І. А. Ільіных, Г. С. Еўдакіменка, Я. Р. Ермалаеў, Я. А. Семянчук, А. А. Касцікаў, У. В. Анічэнка, У. Д. Арэшчанка, М. П. Шкарбун, В. А. Хількевіч, М. І. Рубцоў, Д. А. Лявончанка, У. С. Сідараў, П. У. Жукаў, А. С. Калугін і многія іншыя.

Напярэдадні свята вялікай Перамогі былыя франтавікі і партызаны па добрай традыцыі зноў пабывалі ў многіх студэнцкіх групах. Яны дзяліліся сваімі ўспамінамі аб суровых выпрабаваннях у барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі, расказвалі пра гераічныя подзвігі таварышаў па зброі.

38-ю гадавіну Вялікай Перамогі савецкія людзі адзначаюць у абстаноўцы ўсенароднага палітычнага і працоўнага ўздыму, выкліканага гістарычнымі рашэннямі XXVI з'езда КПСС, лістападаўскага (1982 г.) Пленума ЦК КПСС. Па ўсёй краіне шырыцца барацьба за ажыццяўленне іх рашэнняў, паспяховае выкананне заданняў 11-й пяцігодкі.

Актыўны ўдзел ва ўмацаванні эканамічнай і абароннай магутнасці Радзімы — наш лепшы ўклад у справу захавання міру на зямлі.

У. КОЎШ,
старшыня камітэта ДТСААФ ГДУ, маёр запасу.

СЁННЯ — ДЗЕНЬ РАДЫЁ

7 МАЯ 1895 года выдатны рускі вучоны Аляксандр Сцяпанавіч Папоў прадэманстраваў першае ў свеце радыёпрыёмнае прыстасаванне. Так быў пакладзены пачатак развіццю радыётэхнікі, велізарная роля якой з кожным годам становіцца ўсё больш відавочнай. Радыётэхніка хутка ўдасканальваецца. Прайшло не шмат часу, і яна авалодала перадачай не толькі гукаў, але і адлюстраванняў.

З нетраў радыётэхнікі ўзнікла радыёэлектроніка. Яна ахоплівае тэорыю і практыку як радыётэхнічных, так і электронных прыстасаванняў і прыбораў, прымяненне якіх можа адбывацца і без удзелу радыё, г. зн. без радыёхваль.

Радыёэлектроніка яшчэ маладая, але яе роля і значэнне ў нашыя дні велізарныя. Перадавы край сучаснага прагрэсу навуковых і тэхнічных ведаў вызначаецца дасягненнямі радыёэлектронікі. Калі б не яна, дык у космас не праніклі магутныя ракеты. Паветраныя лайнеры не здолелі б перасякаць акіяны. Не было б ні радыёвяшчання, тэлебачання, ні атамных электрастанцый і караблёў, звышхуткіх вылічальных машын і электронных мікраскопаў, ні радыётэлескопаў і сінхрафазатронаў, а таксама многага іншага. Чалавецтва апынулася б адкінутым у шэрагу адносін у мінулае стагоддзе.

У цяперашні час удалося выканаць адну з цяжэйшых тэхнічных задач — забяспечыць перадачы Цэнтральнага тэлебачання на велізарныя тэрыторыі нашай краіны, якая працягнулася праз адзінаццаць гадзінных паясоў.

За прайшоўшыя гады ў краіне праведзена вялікая работа па стварэнню адзінай аўтаматызаванай сеткі краіны — ЕАСС. На базе лічбавых сістэм перадачы і электронных камунітацыйных прыстасаванняў будуць ствараццa інтэгральныя лічбавыя сеткі сувязі. Асваенне новых дыяпазонаў частот, сістэм спадарожнікавай сувязі з вузканакіраванымі антэнамі і апрацоўкай сігналаў на борце — вось толькі асобныя з праблем, якія патрэбна яшчэ вырашыць.

Далейшае развіццё і ўдасканальванне радыёэлектронных сродкаў рознага прызначэння пойдзе па напрамку максімальнай замены механічных вузлоў і блокаў электроннымі; шырокага ўкаранення лічбавай тэхнікі для перадачы, захавання і апрацоўкі інфармацыі; выкарыстання вялікіх і звышвялікіх інтэгральных схем, у асаблівасці мікрапрацэсараў; распрацоўкі і апрацоўкі сігналаў, заснаваных на дасягненнях акустаэлектронікі, оптаэлектронікі, магнітаэлектронікі і г. д.

Можна чакаць, што дзякуючы выкарыстанню шэрагу новых фізічных эфектаў, з'явяцца новыя радыёсістэмы і кампаненты вылічальнай тэхнікі, якія можна будзе параўнаць з такімі біялагічнымі сістэмамі, як чалавечы мозг.

Дзень радыё — свята навукі, радыёэлектронікі, радыёвяшчання, тэлебачання, сувязі, радыёаматарства.

Калектыў фізічнага факультэта ГДУ сустрэў гэта свята новымі творчымі поспехамі. Толькі за мінулы год пададзена у Камітэт па справах адкрыццяў і вынаходніцтваў 35 заявак на мяркуемыя вынаходніцтвы, і ўжо атрымана 11 станоўчых рашэнняў. Пры нашай кафедры радыёфізікі паспяхова працуе галіновая навукова-даследчая лабараторыя

М. БАРАНАЎ,
асістэнт кафедры радыёфізікі.

НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

Учора завяршылася абласная міжвузаўская канферэнцыя «Фарміраванне навуковага светапогляду студэнтаў у вучэбным працэсе».

Канферэнцыя прысвячалася 165-годдзю з дня нараджэння і 100-годдзю з дня смерці заснавальніка навуковага камунізму К. Маркса і пачалася з пленарнага пасяджэння. Уступным словам яго адкрыў загадчык аддзела навукі і навучальных устаноў абкома КПБ Б. М. Збароўскі. Затым было заслухана пяць дакладаў. Старшыня савета рэктараў г. Гомеля рэктар БелІІЧТу прафесар П .А. Сыцко выступіў з дакладам «Аб задачах удасканальвання светапогледавай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў у святле патрабаванняў XXVI з'езда КПСС і лістападаўскага (1982 г.) Пленума ЦК КПСС.

Два даклады было зроблена вучонымі нашага універсітэта: рэктарам, акадэмікам АН БССР Б. В. Бокуцем — «Фарміраванне светапогляду студэнтаў у працэсе выкладання прыродазнаўчых навук», членам-карэспандэнтам АПН СССР, загадчыкам кафедры педагогікі і псіхалогіі І. Ф. Харламавым — «Аб дзейным падыходзе да фарміравання камуністычнага светапогляду студэнтаў».

Пасля пленарнага пасяджэння канферэнцыя працягвала работу ў дванаццаці секцыях, якія аб'ядноўвалі адпаведна грамадскія і гуманітарныя, прыродазнаўчыя і тэхнічныя навукі. З дакладамі на іх ад нашага універсітэта выступіла каля 25 чалавек.

ПЕРШЫМІ ВА УНІВЕРСІТЭЦЕ

З мэтай павышэння палітычнай сталасці студэнтаў камітэт камсамола універсітэта рэкамендаваў увесці ў праграму грамадска-палітычнай атэстацыі ўдзельнікаў Ленінскага заліку «Рашэнні XXVI з'езда КПСС— у жыццё!» палітычны залік. Гэта адна з форм сумеснай дзейнасці камсамольскай арганізацыі і кафедр грамадскіх навук па камуністычнаму выхаванню моладзі.

Ва універсітэце першымі правялі палітычны залік камсамольцы нашай групы Б-11 біялагічнага факультэта. Перад гэтым усе ўважліва азнаёміліся з асноўнымі патрабаваннямі палітзаліку, разам з куратарам групы дацэнтам кафедры батанікі і фізіялогіі раслін А. М. Баравіковай, кандыдатам гістарычных навук з кафедры гісторыі КПСС У. П. Ксянзовым распрацавалі пытанні да яго.

Кожны камсамолец падышоў да новай справы з пачуццём адказнасці, таму палітычны залік прайшоў ў групе на высокім арганізацыйным узроўні. У ходзе заліку ўсе студэнты групы давалі грунтоўныя і вычарпальныя адказы на зададзеныя пытанні аб палітычным жыцці СССР, з лёгкасцю маглі паказаць на карце тую ці іншую краіну, даць характарыстыку яе эканамічнага і палітычнага жыцця.

Камсамольцы групы запрасілі на правядзенне палітычнага заліку сакратара камітэта камсамола універсітэта С. У. Аўсеенку. Ён выступіў перад студэнтамі, даў станоўчую ацэнку праведзенаму мерапрыемству.

Магчыма, яшчэ не ўсё мы змаглі зрабіць так, як нам таго хацелася б. Але ў нас яшчэ ўсё наперадзе, і мы пастараемся ў далейшым весці работу ў нашай групе так, каб студэнцкае жыццё было па-сапраўднаму цікавым і насычаным.

С. ЯРМАК,
камсорг групы Б-11 біялагічнага факультэта.

«БУДЗЕ ШЧАСЛІВЫМ ГОРАД»

Мільёнам чытачоў у нашай краіне і далёка за яе межамі вядома імя выдатнага савецкага пісьменніка, аўтара гісторыка-палітычных раманаў, паэта, нарысіста і публіцыста Ільі Рыгоравіча Эрэнбурга.

За гады Вялікай Айчыннай вайны Эрэнбург напісаў некалькі соцень артыкулаў, якія друкавалі цэнтральныя і франтавыя газеты, замежныя выдавецтвы, перадавалі па радыё. Сотні артыкулаў — гэта сотні дарог вайны, па якіх прайшоў пісьменнік у якасці карэспандэнта «Красной звезды».

Восенню 1943 года Канстанцін Сіманаў і Ілья Эрэнбург былі ў дзеючай арміі пад Гомелем. 27 лістапада 1943 года ў газеце «Красная звезда» быў надрукаваны артыкул І. Эрэнбурга «Гомель».

У ім і боль за цудоўны, а тады разбураны горад, і радасць за воінаў-вызваліцеляў, за наступаючую армію, якая, па словах І. Эрэнбурга, «узброена праўдай». «Гэта яна (праўда) ўзняла наш народ у самыя цяжкія мінуты. Яна прывяла нас у змучаны, закатаваны, але тройчы прыгожы Гомель. Яна ж павядзе нас далей да зямлі разбою. Мы не святкуем. Мы наступаем!!!».

Часці Чырвонай Арміі пайшлі далей на захад. У гамяльчан былі і радасць вызвалення, і гора, боль за родны горад, цяжкасці аднаўлення.

Праз год пасля вызвалення, 26 лістапада 1944 года, «Гомельская праўда» друкуе артыкул Эрэнбурга «Гомель будзе жыць».

З гневам і боллю пісьменнік успамінае спалены горад, трупы дзяцей, піша, што пазнае ў твар забойцаў Гомеля. Далей прывычны стыль Эрэнбурга-публіцыста змяняецца вершамі.

У гэтых вершах Эрэнбурга — гнеў і разам з тым надзея, што ні адзін са злачынцаў не пазбегне пакарання. «...Мы яшчэ раз клянёмся: мы не забудзем Гомеля!.. Мы іх знойдзем на краю света, забойцаў Гомеля!.. Яны не думалі, што на беразе Сожа іх чакае пачатак расплаты!».

Свой артыкул пісьменнік заканчвае верай у сённяшніх герояў Гомеля: «Мы адновім Гомель — горад-прыгажун на беразе шырокага Сожа. Мы адновім яго сады і дамы, мы дапаможам залячыць душэўныя раны людзей, якія пражылі два гады ў чумным свеце фашызму... Набліжаецца к канцу гарачая пара салдата. Пачынаецца пара будаўнікоў, землябробаў, пісьменнікаў, настаўнікаў, пара аднаўлення. Гомель хоча жыць і Гомель будзе жыць».

І гамяльчане аднаўлялі свой родны горад, верылі ў яго шчаслівую будучыню. Яны расчышчалі завалы, будавалі дамы, пускалі заводы, фабрыкі і зноў чыталі Ілью Эрэнбурга, які 1 студзеня 1945 года пісаў у артыкуле «Пакуты і шчасце», надрукаваным у «Гомельскай праўдзе». «Мы гаворым цяпер: шчасце будзе вялікае, чалавечае шчасце, калі салдат, які вернецца з перамогай, абдыме жонку, возьме на рукі сына, паглядзіць на знаёмы з дзяцінства дом, дрэвы, убачыць родных людзей».

Шчасце прыйшло 9 мая 1945 года, каб затым стаць нашым сённяшнім днём.

Зброяй Эрэнбурга былі яго артыкулы. Але яны не толькі білі ворага, яны дапамагалі аднаўляць разбураныя гарады. Адзін з іх — наш цудоўны Гомель.

А. ЯГОРАВА,
навуковы супрацоўнік абласнога краязнаўчага музея.
В. МАЮЧЫЙ,
студэнт 5 курса гісторыка-філалагічнага факультэта ГДУ.

НА ЗДЫМКУ: (злева направа) К. СІМАНАЎ, генерал П. БАТАЎ, І. ЭРЭНБУРГ на фронце пад Гомелем. 1943 год.

ФРАНТАВЫЯ ГІДРАГЕОЛАГІ

Мне і раней было вядома, што гідрагеолагі прымалі ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне. Іх зброяй былі не аўтамат ці танк, а свідравальны станок і помпа. У хуткі час яны арганізоўвалі водазабеспячэнне палкоў і дывізій, а таксама асобных участкаў франтоў. Але іх значэнне ўяўлялася абстрактным, не звязаным з асобнымі людзьмі. І вось у 1982 г. мне трапіўся артыкул члена-карэспандэнта АН УССР А. Е. Бабінца «Этапы і асноўныя напрамкі развіцця гідрагеалогіі пасля першага гідрагеалагічнага з'езда», у якім роля франтавых гідрагеолагаў ацэнена вельмі высока. Абапіраючыся на гэты артыкул, я паспрабую закрануць тэму «Гідрагеолагі на вайне».

З пачаткам Вялікай Айчыннай вайны многія гідрагеолагі ўліліся ў рады абаронцаў Радзімы і пачалі ажыццяўляць аператыўныя пошукі і разведку чыстай вады для злучэнняў дзеючай арміі. Франтавыя ваенна-геалагічныя атрады фарміраваліся галоўным чынам з гідрагеолагаў і інжынераў-геолагаў. Яны ствараліся трэстам Спецыяльнага геалагічнага картавання «Спецгеа» Камітэта па справах геалогіі пры Савеце Міністраў СССР пры ўдзеле Штаба інжынерных войск Чырвонай Арміі. Трэстам «Спецгеа» кіраваў доктар геолага-мінералагічных навук гідрагеолаг Г. П. Сінягін. Многія гідрагеолагі і атрады атрымалі ўдзячнасць ад камандавання франтоў і начальніка інжынерных войск Чырвонай Арміі. Амаль усе франтавыя гідрагеолагі ўдастоены высокіх урадавых узнагарод. У іх ліку — К. І. Антоненка, А. Е. Бабінец, Б. Х. Рустамаў, П. Ф. Надзеждзін.

З іншых крыніц — ваенных мемуараў — вядома, якія самадданыя намаганні прыклалі гідрагеолагі для арганізацыі водазабеспячэння гераічных абаронцаў і насельніцтва Адэсы ў перыяд яе блакады фашысцкімі войскамі. Пасля жорсткіх баёў немцы захапілі помпавую станцыю, якая падавала ваду ў горад чарнаморцаў. Выйсце было знойдзена. У кароткі тэрмін былі ўключаны помпы на артэзіянскіх свідравінах некалькіх прадпрыемстваў, але вады не хапала і яе нарміравалі. Гідрагеолагі прасвідравалі дадаткова некалькі свідравін і тым самым аблегчылі становішча савецкіх войск, што абаранялі Адэсу.

М. ЖУРАВЕЛЬ,
загадчык кафедры гідрагеалогіі і інжынернай геалогіі, дацэнт.

ШАНУЙ КУЛЬТУРУ

Яшчэ на зары Савецкай улады У. І. Ленін неаднаразова падкрэсліваў, што неабходна ашчадна адносіцца да культурнай спадчыны народа, творча яе выкарыстоўваць. Камуністычная партыя і Савецкі ўрад заўсёды ўдзялялі вялікую ўвагу ахове помнікаў гісторыі і культуры, іх выкарыстанню ў выхаваўчай рабоце.

XXVI з'езд КПСС, вызначаючы задачы далейшага камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне, дакладна сфармуляваў напрамкі ідэалагічнай, палітыка-выхаваўчай дзейнасці партыі. «Трэба дабівацца, — указваецца ў Справаздачным дакладзе ЦК КПСС XXVI з'езду партыі,— каб яе змест стаў больш актуальным, а формы адпавядалі сучасным запатрабаванням і патрэбам савецкіх людзей». Кіруючыся праграмнымі рашэннямі партыйнага з'езда, пастановамі ЦК КПСС па ідэалагічных пытаннях, за апошнія гады ў нашым універсітэце, як і ў вобласці ўвогуле, узмацнілася ўвага да прапаганды гісторыі помнікаў рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы савецкага народа.

Адной з важнейшых і эфектыўных форм вывучэння і прапаганды культурна-гістарычнай спадчыны з'яўляюцца народныя універсітэты ведаў аб помніках гісторыі і культуры. У 1978 г. на базе гісторыка-філалагічнага факультэта ГДУ быў адкрыты такі ж універсітэт.

Ствараючы народны універсітэт ведаў аб помніках гісторыі і культуры, мы зыходзілі з таго, што нашы выпускнікі будуць у асноўным працаваць у сельскіх школах. Педагагічную працу яны, як правіла, сумяшчаюць з лектарскай, з'яўляюцца экскурсаводамі, ствараюць народныя музеі, дапамагаюць партыйным арганізацыям у ажыццяўленні мерапрыемстваў па ахове і выкарыстанню помнікаў гісторыі і культуры ў патрыятычным, ідэйна-маральным, эстэтычным і інтэрнацыянальным выхаванні насельніцтва, павышэнні яго адукацыйнага і культурнага ўзроўню.

Савет народнага універсітэта, якім кіруе ветэран Вялікай Айчыннай вайны, заслужаны настаўнік БССР П. А. Дуброўскі, сваю асноўную задачу бачыць ва ўзбраенні студэнтаў ведамі ў галіне культурна-гістарычнай спадчыны савецкага народа, у азнаямленні іх з навейшымі дасягненнямі марксісцка-ленінскай навукі ў справе вывучэння і выкарыстання помнікаў гісторыі і культуры.

Наш народны універсітэт працуе па вучэбна-тэматычнаму плану, зацверджанаму кафедрай гісторыі СССР і ўсеагульнай гісторыі і прэзідыумам абласнога савета па ахове помнікаў гісторыі і культуры. Ён складзены такім чынам, што не толькі задавальняе пазнаваўчую цікаўнасць слухачоў, але і выконвае ідэйна-выхаваўчую ролю, арганічна ўключае ў сябе праблемы сучаснага светапогляду, цесна ўвязвае вучобу, самаадукацыю і рашэнне практычных задач слухачоў.

Увесь вучэбны працэс у народным універсітэце праходзіць на аснове глыбокага вывучэння слухачамі твораў заснавальнікаў марксізму-ленінізму аб ідэалогіі і культуры, рашэнняў XXVI з'езда КПСС і іншых важнейшых дакументаў і пастаноў партыі і ўрада па ідэалагічных пытаннях, Законаў СССР і БССР «Аб ахове і выкарыстанні помнікаў гісторыі і культуры» ў справе камуністычнага выхавання. Тэматыка лекцый — самая разнастайная: ад старажытных археалагічных знаходак да помнікаў баявой і працоўнай славы. Заняткі праводзяцца па дзве гадзіны два разы ў месяц.

Народны універсітэт ажыццявіў ужо чатыры выпускі. Цяпер у ім займаецца 75 слухачоў — студэнтаў першага і другога курсаў. Ёсць пастаянны састаў кваліфікаваных лектараў. Разам з выкладчыкамі перад слухачамі часта выступаюць Герой Савецкага Саюза В. П. Мухін, члены Гомельскага абласнога савета аховы помнікаў гісторыі і культуры А. Ф. Скрабін і П. С. Стракалаў, навуковыя супрацоўнікі абласнога краязнаўчага музея І. А. Смыкоўскі, М. Н. Огай і інш.

Аб высокім ідэйна-тэарэтычным узроўні заняткаў у нашым народным універсітэце гаварылі ўдзельнікі рэспубліканскага семінара рэктараў народных універсітэтаў па вывучэнню помнікаў гісторыі і культуры, якія знаёміліся з работай ГДУ. Эфектыўнасць яго работы заключаецца ў тым, што яна праводзіцца ў цеснай сувязі з вучэбна-выхаваўчай і навукова-даследчай работай студэнтаў. Заняткі дапамагаюць ім у выкананні курсавых і дыпломных даследаванняў, у праходжэнні вучэбных і вытворчых практык. Штогод больш 20 курсавых работ студэнтаў прысвячаецца культурна-гістарычнай спадчыне. Так, слухачы народнага універсітэта, студэнты другога курса гістарычнага аддзялення, напісалі і паспяхова абаранілі курсавыя работы па тэмах: «Прыкладное мастацтва Беларусі ў X—XIII ст.» (А. Панамарова); «Рамяство плямён паўднёва-ўсходняй часткі Беларусі ў раннім жалезным веку» (Н. Бурунова). «Вывучэнне архітэктуры полацкага Сафійскага сабора ў 50—80 гг. XX ст.» (Е. Барсукова); «Мемарыяльны ком-

Інтэрв'ю з выпускнікамі

ФОРМУЛА ЖЫЦЦЯ

Чалавек не можа жыць без мары. Яна напаўняе жыццё асаблівым сэнсам, акрыляе. Шлях да яе ажыццяўлення не заўсёды бывае простым. Але калі ісці да запаветнай мары настойліва, пераадольваць усе цяжкасці, і ўсё ж ажыццявіш яе, тады ўдвая адчуеш сябе па-сапраўднаму шчаслівым. Менавіта такое пачуццё напаўняе сэрцы пяцікурснікаў ГДУ Ірыны Пагонышавай, Таццяны Мароз, Міхаіла Мішчанкі і Кацярыны Савельевай. На гісторыка-філалагічны і матэматычны факультэты універсітэта і прывяла іх мара — стаць настаўнікамі. Праляцелі гады вучобы, і гэта вясна стала для іх апошняй студэнцкай вясной. Ужо атрымана накіраванне на працу ў школы, дзе яны будуць выкладаць рускую, беларускую мову і літаратуру, матэматыку. Наш карэспандэнт сустрэўся з імі і папрасіў адказаць на некалькі пытанняў.

— Вас можна ўжо назваць «без пяці мінут» маладымі спецыялістамі. Вам засталося толькі абараніць дыпломныя работы і кожнага пакліча на месца прызначэння свая жыццёвая дарога. Куды вы атрымалі накіраванне і як уяўляеце сабе будучую працу?

Ірына ПАГОНЫШАВА: Буду працаваць у адной са школ г. Віцебска. Ведаю: спачатку давядзецца нялёгка. Школа гарадская — патрабаванні высокія, ды і дзеці цяпер асабліва развітыя —«інтэлектуалы». Яшчэ раз пераканацца ў тым, што прафесія педагога вельмі складаная, карпатлівая, я мела магчымасць у час пераддыпломнай педагагічнай практыкі, калі вяла самастойныя ўрокі. Не баяцца цяжкасцей вучыла мяне Раіса Данілаўна Сабаленка — кіраўнік класа, у якім я працавала, добры метадыст і цудоўны арганізатар. Я зразумела: каб зацікавіць рабят, зрабіць урок захапляючым, трэба быць творцам. Тады наладзіцца жаданы кантакт з вучнямі. А гэта ўжо 90 працэнтаў поспеху педагога.

Таццяна МАРОЗ: Маё ўяўленне аб працы настаўніка таксама канчаткова сфарміравалася на педпрактыцы. Цяпер не магу без усмешкі ўспамінаць першыя самастойныя ўрокі, якія вяла ў СШ № 8 г. Гомеля. Была боязнь, нават разгубленасць: «Ці будуць слухаць мяне дзеці?» А калі ўбачыла ў іх вачах давер'е, зацікаўленасць — супакоілася. Прыгадала, як у нашай Стрэшынскай дзесяцігодцы магла весці ўрок літаратуры нядаўняя выпускніца Гродзенскага дзяржаўнага універсітэта Любоў Фёдараўна Шаўцова. Яна змагла зацікавіць выкладаемым прадметам нават заўзятых двоечнікаў! Як гэта ў яе атрымлівалася? Вельмі проста. Яна з даверам адносілася да кожнага вучня, у арсенале яе педагагічных метадаў адсутнічаў так званы «дыктат». І ўсе літаральна цягнуліся да настаўніцы. Яна заўсёды цікава выкладала матэрыял, не абмяжоўвалася толькі падручнікамі, раіла чытаць шмат дадатковай літаратуры, прывучала думаць самастойна.

Вось так хочацца працаваць і мне. Рускую мову і літаратуру буду весці ў адной з сярэдніх школ г. Жлобіна. А самым лепшым маім дарадчыкам у педагагічнай справе будзе мой муж. У яго ўжо ёсць вопыт работы ў школе, праўда, пакуль што невялікі. Нядаўна ён сам закончыў гістарычнае аддзяленне нашага факультэта і паспеў «удыхнуць сапраўднага школьнага паветра».

Міхаіл МІШЧАНКА і Кацярына САВЕЛЬЕВА: Паедзем працаваць у сельскую школу Кармянскага раёна ўдваіх. Так атрымалася, што на матэматычным факультэце ГДУ, дзе мы разам вучыліся, знайшлі не толькі сваё прызванне, але і... адзін аднаго, сваё каханне. Нарадзілася студэнцкая педагагічная сям'я.

Міхаіл дадае: — Такім чынам, працягнем дынастыю настаўнікаў: мая маці вучыць дзяцей у Баравікоўскай школе Светлагорскага раёна, сястра Каці — таксама нядаўняя выпускніца матфака ГДУ. Так што нам, можна сказаць, пашанцавала. Ёсць да каго звярнуцца за парадай, за дапамогай, калі гэта будзе неабходна. Прыкладам адносін да працы настаўніка стала для нас Тамара Іванаўна Ярмілава — нядаўняя студэнтка нашага факультэта, цяпер выкладчыца матэматыкі ў СШ № 8 г. Гомеля, дзе мы праходзілі пераддыпломную практыку. Вось у каго сапраўдны талент педагога! Яна можа знаходзіць да кожнага той запаветны ключык, які раскрывае дзіцячыя сэрцы. У час практыкі мы звярталіся да яе за парадай, дапамогай, і яна ахвотна дзялілася з намі сваімі «педагагічнымі сакрэтамі».

Каця працягвае: — Адчую сябе шчаслівай, калі ў сельскай школе, куды мы з Мішам паедзем працаваць, на сваіх уроках я буду бачыць усё той жа «лес» узнятых дзіцячых рук, чытаць у вачах вучняў жаданне ісці адказваць да дошкі, як гэта было ў час практыкі ў гарадской школе.

— Што б вы хацелі пажадаць студэнтам, у якіх шлях да авалодвання прафесіяй настаўніка яшчэ не закончаны?

Ірына ПАГОНЫШАВА: Ва універсітэце створаны ўсе ўмовы для падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў. Не трэба дарэмна губляць час, а выкарыстоўваць усе магчымасці, якія дае студэнцкае жыццё і для набыцця ведаў, і для развіцця гарманічна развітай асобы. Упушчанае ў маладыя гады, цяжка бывае навёрстваць у больш сталым узросце.

Галоўнае — паўсядзённая праца над сабой.

Таццяна МАРОЗ: У прафесіі педагога няма нічога другараднага — у ёй важна ўсё. Каб не даводзілася адчуваць сваю бездапаможнасць у нейкіх канкрэтных сітуацыях, трэба вучыцца і вучыцца —не ад выпадку да выпадку (у студэнцкім жыцці такімі выпадкамі з'яўляюцца экзаменацыйныя сесіі), а паўсядзённа. І яшчэ — канспектуйце лекцыі, якія чытаюць вам выкладчыкі.

Міхаіл МІШЧАНКА і Кацярына САВЕЛЬЕВА: Самае галоўнае — не здрадзіць мары! Не спасаваць перад цяжкасцямі, а вучыцца іх пераадольваць.

— Пуцёўку ў жыццё даў Вам Гомельскі дзяржаўны універсітэт. Што стала для вас самым памятным за пяць студэнцкіх гадоў, якія прайшлі ў яго сценах?

Ірына ПАГОНЫШАВА: Памятным будзе ўсё студэнцкае жыццё. У нас была вельмі дружная група. Усюды мы былі разам, кожны знайшоў сабе добрых і надзейных сяброў. Нашымі натхняльнікамі на ўсе цікавыя справы былі стараста Васіль Пякарскі, куратар Лідзія Іванаўна Злобін. Было так многа магчымасцей праверыць сябе і на адданасць абранай прафесіі, і на стойкасць характару. Добрай працоўнай школай стаў для мяне, маіх сяброў па вучобе трэці працоўны семестр, у час якога была байцом, потым майстрам атрада, камісарам. Аб'ектамі нашай работы з'яўляліся і калгасныя палеткі, і прадпрыемствы, і чыгунка.

Назаўсёды застанецца ў памяці паездка ўсёй групы на экскурсію па пушкінскіх мясцінах — у Міхайлаўскае, Трыгорскае... Сустрэча і знаёмства з імі, шматлікія ўражанні дапамогуць мне ў будучай рабоце выкладчыка мовы і літаратуры.

Таццяна МАРОЗ: Студэнцкія гады — самыя цудоўныя ў жыцці! Я заўсёды з удзячнасцю буду памятаць выкладчыкаў гісторыка-філалагічнага факультэта, якія далі нам веды.

Вельмі важна, калі ў калектыве пануе атмасфера дружбы, таварыскасці, узаемаразумення. Так было і ў нас. Разам хадзілі ў кіно, тэатр, адзначалі дні нараджэння, праводзілі святочныя «агеньчыкі».

Міхаіл МІШЧАНКА: Пяць гадоў праляцелі так непрыкметна! Мабыць, таму не паспяваў заўважаць час, што кожны дзень быў запоўнены цікавымі справамі, клопатамі.

Кацярына САВЕЛЬЕВА: Хацелася паспрабаваць сябе ў грамадскай рабоце, таму што яна выпрацоўвае арганізатарскія якасці, якія спатрэбяцца ў нашай самастойнай працоўнай дзейнасці. Міша быў сакратаром камсамольскага бюро курса, узначальваў спартыўны сектар камсамольскага бюро матфака, у саставе студэнцкага будаўнічага атрада факультэта «Рытм» выязджаў у час трэцяга працоўнага семестра ў Карэлію. А самае галоўнае: тут, ва універсітэце, мы знайшлі тую формулу жыцця, якую шукалі. Яе састаўныя часткі: здзейсненая мара — набытая прафесія настаўніка, жаданне працаваць, каб выхоўваць падрастаючае пакаленне.

Гутарку вяла Т. ДУБЯК.

Твой малодшы брат

У ПАДАРУНАК ЮНЫМ СЯБРАМ

Студэнты фізічнага факультэта наладзілі цесныя сувязі з выхаванцамі школы-інтэрната № 3 г. Гомеля, сталі іх пастаяннымі шэфамі. Нядаўна будучыя фізікі правялі для сваіх падшэфных Тыдзень дружбы, у які ўвайшлі самыя разнастайныя мерапрыемствы.

Пачаўся Тыдзень з канцэрта. У ім прынялі ўдзел і студэнты, і школьнікі. Вельмі спадабаліся рабятам выступленне студэнцкага тэатра мініяцюр і песні ў выкананні Тамары Дзярнушкінай і Алены Цішчанка. Школьнікі цёпла сустрэлі таксама сваіх старых знаёмых (яны выступаюць у інтэрнаце не ўпершыню) С. Рудкоўскага, А. Зубава, С. Скрабоўскага.

Потым вучні 4—6 класаў разам са студэнтамі групы Ф-13 ударна папрацавалі на суботніку па ўборцы тэрыторыі школы. Старшакласнікам была наладжана экскурсія ў Гомельскі дзяржаўны універсітэт. Яны пабывалі ў лабараторыі крышталеоптыкі, убачылі як працуе лазер, затаіўшы дыханне сачылі за работай ЭВМ у вылічальным цэнтры ГДУ.

Студэнты І. Кардашоў, А. Бінкін, У. Кулічкоў правялі для рабят дыскатэку, якая ім вельмі спадабалася.

Адзін з дзён Тыдня дружбы прысвячаўся спартыўным спаборніцтвам. Вялікую цікавасць ва ўсіх выклікаў сеанс адначасовай гульні ў шахматы, у якім прыняў удзел С. Гурскі, І. Арцёмаў, і хаця выйгралі студэнты з лікам 8:0, рабяты не засмуціліся, некаторыя з іх паказалі добрую гульню.

Шмат балельшчыкаў сабраў футбольны матч. Сустракаліся каманды: зборная школы і каманда групы Ф-13. З лікам 7:2 перамаглі школьнікі.

Шмат уражанняў засталося ў юных сяброў студэнтаў пасля экскурсіі ў археалагічны і заалагічны музеі універсітэта, арганізаванай для іх шэфамі. Алена Качур і Святлана Кавалёва правялі для малодшых школьнікаў конкурс на лепшы малюнак.

Самыя добрыя ўспаміны засталіся ў рабят ад арганізавага іх шэфамі Тыдня дружбы. А лепшай узнагародай для студэнтаў былі ўсмешкі на тварах дзяцей, іх выдатны настрой.

Г. КАВАЛЕВА,
адказная за шэфскі сектар камсамольскага бюро фізічнага факультэта.

РОДНАГА КРАЮ

плекс савецкім воінам, партызанам і падпольшчыкам на плошчы Працы ў г. Гомелі» (І. Федарцова) і інш. Некалькі год цяперашняя пяцікурсніца І. Слесар паспяхова вядзе навуковую працу па тэме «Старажытны Тураў».

Штогод каля 15 прац дыпломных работ прысвячаецца тэме культурна-гістарычнай спадчыны. Многія з іх рэкамендуюцца ДЭК да ўкаранення. Толькі ў бягучым навучальным годзе студэнты будуць абараняць свае дыпломныя работы на тэмы: «Замежная культура», «Развіццё архітэктуры Кіеўскай Русі ў XI—XIII ст. (на прыкладзе Чарнігаўскага княства)», «З гісторыі Брэсцкай крэпасці (верасень 1939 — жнівень 1941 гг.)», «Патрыятычнае выхаванне школьнікаў Буда-Кашалёўскага раёна Гомельскай вобласці» і інш. У 1980 г. студэнтка А. Закрэўская паспяхова абараніла дыпломную работу «Усходнеславянскі касцюм X—XIII ст. як гістарычная крыніца». Гэта даследаванне было рэкамендавана да друку і выдадзена абласным саветам таварыства і бюро прапаганды ведаў аб помніках гісторыі і культуры.

Студэнты-слухачы народнага універсітэта прымаюць удзел у рэспубліканскіх і ўсесаюзных навуковых канферэнцыях. У лістападзе 1981 г., напрыклад, студэнт 5-га курса В. Галко ўдзельнічаў у міжрэспубліканскай студэнцкай навуковай канферэнцыі «Кіеў як адзін са старажытнейшых культурных і навуковых цэнтраў нашай Радзімы», прысвечанай 1500-годдзю г. Кіева. Яго даклад «Грамадска-палітычная думка Русі ў II палове XIII ст. і праблема атрыбуцыі «Жыція Аляксандра Неўскага» быў прызнаны адным з лепшых, а аўтар узнагароджаны граматай аргкамітэта.

У сакавіку мінулага года кафедра гісторыі СССР і ўсеагульнай гісторыі сумесна з Гомельскім абласным саветам таварыства аховы помнікаў правялі конкурс на лепшую навуковую студэнцкую работу аб помніках гісторыі і культуры. Па яго выніках першае месца прысуджана студэнтцы чацвёртага курса І. Цяперскай за даследаванне «Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга вагонарамонтны завод імя М. І. Калініна як помнік працоўнай славы», студэнту пятага курса В. Галко — за работу «Веткаўскі рукапісны зборнік XIX ст. з твораў Ф. Г. Шклярава», чацвёртакурсніку І. Бандаровічу — «З гісторыі Гомельскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя В. П. Чкалава (1955—1960 гг.)». Другое месца было прысуджана студэнтам чацвёртага курса К. Мельнікаву і І. Янкуліну за работу «З гісторыі Гомельскага дзяржаўнага педінстытута імя В. П. Чкалава (1944—1952 гг.)», трэцяе — студэнтам таго ж курса І. Растрэпінай за работу «Народнае апалчэнне г. Гомеля ў помніках гісторыі і культуры» і С. Гарбуза — «З гісторыі Гомельскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя В. П. Чкалава (1930 — 1941 гг.)». Названыя вышэй студэнты ўдастоены дыпломаў і грашовых прэмій.

Слухачы народнага універсітэта з'явіліся ініцыятарамі стварэння археалагічнага музея. Гэта першы музей падобнага профілю ў навуковых і вучэбных установах Гомельшчыны. У яго экспазіцыях прадстаўлены ўжо сотні экспанатаў, якія сабраны студэнтамі ў час археалагічных практык: каменныя прылады працы эпохі палеаліта, неаліта, бронзавага і ранняга жалезнага вякоў, фрагменты рознага посуду, упрыгожванняў, прадметы быту часоў Кіеўскай Русі. Музей наведваюць не толькі студэнты. Сюды часта прыходзяць і школьнікі. Арганізуюцца таксама экскурсіі слухачоў народнага універсітэта.

Вялікую работу па прапагандзе помнікаў гісторыі і культуры праводзяць студэнты ў будаўнічых атрадах у час працоўнага семестра. Яны прымаюць актыўны ўдзел у добраўпарадкаванні помнікаў і памятных мясцін.

Усе гэтыя прыклады пацвярджаюць, што толькі ў спалучэнні лекцыйнай работы з рашэннем практычных задач можна дасягнуць поспеху ў дзейнасці народнага універсітэта, у камуністычным выхаванні моладзі.

Нядаўна ў ГДУ праходзіла сустрэча з выпускнікамі-стажорамі, якія ў асноўным працуюць у сельскай мясцовасці. У сваіх выступленнях былыя студэнты дзякавалі выкладчыкам універсітэта за тое, што навучылі іх весці прапагандысцкую работу, арганізоўваць паходы па месцах рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы, наладжваць пошукі і збор матэрыялаў аб удзельніках рэвалюцыі, грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў.

Сёння, калі камуністычнае выхаванне набывае ўсё большае значэнне, задача мясцовых арганізацый таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры заключаецца ў тым, каб яшчэ шырэй развіваць сетку і павышаць эфектыўнасць работы гэтых важнейшых грамадскіх форм вывучэння і прапаганды культурна-гістарычнай спадчыны савецкага народа, яго адукацыі і самаадукацыі, росту ідэйнага і культурнага ўзроўню.

З. САРОКА,
загадчыца кафедры СССР і ўсеагульнай гісторыі, дацэнт.

УСЕСАЮЗНАЯ АЛІМПІЯДА ПА ФІЗІЦЫ

Нядаўна ў Беларускім дзяржаўным універсітэце імя У. І. Леніна адбыўся другі, рэспубліканскі тур Усесаюзнай алімпіяды «Студэнт і навукова-тэхнічны прагрэс» па фізіцы. У ім прынялі ўдзел каманды трох універсітэтаў рэспублікі: БДУ імя У. І. Леніна, ГДУ і Гродзенскага універсітэта. У кожную каманду ўваходзіла пяць ўдзельнікаў — пераможцаў першага тура алімпіяды (унутрывузаўскага). Ім было прапанавана для рашэння шэсць задач павышанай складанасці па курсу агульнай фізікі. Рашыць іх трэба было за 4 гадзіны. Рашэнне кожнай задачы ацэньвалася па 10-бальнай сістэме. Аднак максімальнай колькасці балаў не набраў ніхто.

У выніку пераможцай стала каманда БДУ імя У. І. Леніна, якая атрымала 98 балаў, на другім месцы — наш універсітэт — 89 балаў. Толькі 10 балаў на рахунку каманды Гродзенскага універсітэта.

Поспех мінскіх студэнтаў быў у многім вызначаны вынікам лідэра каманды А. Бачылы, які набраў 42 балы і стаў пераможцам у асабістым заліку.

Прадстаўнікі нашага універсітэта выступалі вельмі роўна, і іх вынікі наступныя: М. Сергіенка (група Ф-55) — 26 балаў — 2 месца; В. Кікаць (гр. Ф-55) — 20 балаў — 4 месца; І. Каляскін (гр. Ф-33) — 19 балаў — 5 месца; А. Юркоў (гр. Ф-45) — 14 балаў — 7 месца; І. Курака (гр. Ф-33) — 10 балаў — 9 месца.

Чатыры пераможцы ўтвораць каманду рэспублікі, якой у наступным навучальным годзе трэба будзе выступаць на III Усесаюзным туры алімпіяды ў Маскве. Паколькі М. Сергіенка і В. Кікаць сёлета заканчваюць ГДУ (адзначым, што ў папярэднія гады яны ўжо ўваходзілі ў састаў зборнай Беларусі), то на Усесаюзным туры будуць выступаць удзельнікі, якія занялі 1, 3, 5 і 6 месцы, і сярод іх трэцякурснік фізфака ГДУ І. Каляскін. Усяго аднаго бала не хапіла для таго, каб увайсці ў зборную каманду нашаму А. Юркову. Хваляванне і адсутнасць вопыту падвялі І. Кураку, які б мог паказаць лепшы вынік.

Пераможцы рэспубліканскага тура алімпіяды ўзнагароджаны граматамі Мінвуза БССР і памятнымі падарункамі.

Аргкамітэт алімпіяды падрыхтаваў для яе ўдзельнікаў цікавую культурную праграму. Мы наведалі мемарыяльны комплекс «Хатынь», зрабілі экскурсію па сталіцы нашай рэспублікі — горадзе-герою Мінску. Рэспубліканская алімпіяда праходзіла адначасова з «Днямі фізіка» у БДУ, на якія ўсім нам разам з граматамі і прызамі былі ўручаны запрашальныя білеты.

В. КАПШАЙ,
кіраўнік каманды ГДУ.

ХРОНІКА

Загадам рэктара ГДУ ад 3 мая 1983 г. дэканам эканамічнага факультэта назначаны загадчык кафедры эканомікі працы прафесар У. Д. Арэшчанка з наступным выбраннем яго на гэту пасаду на Савеце універсітэта.

АДКРЫТЫ ЛІСТ СТУДЭНТАМ ГДУ

Дарагія таварышы!

З павагай да Вас — курсанты факультэта журналістыкі Львоўскага вышэйшага ваенна-палітычнага вучылішча. Мы вядзём актыўны збор матэрыялаў па гісторыі ваеннага друку. Створаны яго музей. Цяпер вядзецца яго рэканструкцыя.

Значнае месца ў музеі зоймуць матэрыялы, якія будуць расказваць пра падпольны і партызанскі друк. Мы вядзём пошук былых рэдактараў і супрацоўнікаў тагачасных выданняў. У ходзе актыўнай перапіскі ўжо адшукалі шмат цікавых матэрыялаў. Пасля адпаведнай апрацоўкі яны знойдуць сваё месца і на старонках шматтыражкі вучылішча.

Мы вывучаем не толькі гісторыю, але і вопыт работы партызанскіх газетчыкаў, іх месца ў ідэалагічнай барацьбе з ворагам.

Каб адкрыць усё забытае, мы спадзяемся і на Вашу дапамогу. Гэта будзе карыснай справай не толькі для будучых гісторыкаў і філолагаў, а таксама і для студэнтаў іншых факультэтаў. Матэрыял, які мы адшукаем у выніку сумесных пошукаў, можна выкарыстаць і для будучых курсавых і дыпломных работ. Акрамя таго, удзельнічаючы ў стварэнні летапісу партызанскага друку, можна пашырыць рамкі ваенна-патрыятычнага выхавання. Чаму б, скажам, не правесці выстаўку матэрыялаў, расказваючых пра ўсенародны партызанскі рух і падпольныя выданні? Гэта будзе вельмі цікава. Але тут патрэбна вялікая карпатлівая работа.

Дык збірайцеся ў дарогу пошукаў. Для пачатку можна пазнаёміцца. Хацелася б больш падрабязна даведацца пра вашу пошукавую групу, яе індывідуальныя напрамкі. А затым удакладніць адпаведна і свае. Цяпер, напрыклад, нас цікавіць колькасць падпольных газет, якія ў гады вайны выдаваліся на Гомельшчыне. Хто іх рэдагаваў? Колькі выйшла нумароў кожнага выдання? Ці жыве ў горадзе хто-небудзь з партызанскіх газетчыкаў? Укажыце іх адрасы. Спадзяемся, што паміж намі завяжацца цеснае і творчае супрацоўніцтва.

Па даручэнню савета музея гісторыі ваеннага друку — курсанты Д. БУГАЕЎ, А. КАРЛЮКЕВІЧ.

Аб творах землякоў

По кафедры беларускай літаратуры для студэнтаў трэцяга курса асістэнтам В. С. Генаш праводзіцца спецыялізацыя ў рамках семінара «Літаратурная Гомельшчына». Будучыя філолагі выступаюць з дакладамі і паведамленнямі аб жыцці і творчай дзейнасці пісьменнікаў-землякоў, пішуць па іх творах рэфераты, анатацыі, рэцэнзіі.

ПІСАЦЬ—ЗНАЧЫЦЬ ДАСЛЕДАВАЦЬ

Знаёмства з творамі Барыса Сачанкі заўсёды прыемнае для чытача. Своеасаблівыя каларытныя вобразы яго апавяданняў, замалёвак надоўга застаюцца ў памяці. І заўсёды з вялікім хваляваннем, прадчуваннем новага, цікавага, глыбокага па сэнсу і шырокага па палёту думкі, бярэшся за новы твор пісьменніка.

Памятаецца, як да глыбіні душы ўсхвалявала аповесць «Ваўчыца з Чортавай ямы». Праўдзівасць апавядаемага, псіхалагічнае даследаванне, некаторая падрабязная дэталізацыя жыцця чалавека і асэнсаваныя паводзіны жывёл, звяроў — усё гэта сустракаеш у аповесці.

Дарэчы, за кнігу аповесцей і апавяданняў «Ваўчыца з Чортавай ямы» Барыс Сачанка ўдастоены Дзяржаўнай прэміі БССР за 1982 год.

Далейшую гаворку пра Барыса Сачанку як пісьменніка, думаю, трэба прадоўжыць з яго новага твора — рамана «Вялікі Лес», які выдадзены ў мінулым годзе выдавецтвам «Мастацкая літаратура».

З першых старонак перад чытачом паўстае Палессе ў міжрэччы Прыпяці і Дняпра. Быў той час, калі нечакана груганамі па савецкай зямлі папаўзлі фашысцкія зграі.

Першы герой рамана — Мікалай Дарошка. Спачатку гэты вобраз некалькі загадкава віруе ў супрацьлеглым патоку асабістых думак. Пісьменнік прымушае Мікалая, чалавека, які ўзняў на ногі трох сыноў, задумвацца над сэнсам існавання, уводзіць у яго вусны філасофскія дыялогі самога з сабой.

Паглыбляемся ў твор і бачым, што Мікола Дарошка мае схільнасць да аднаасобніцтва. У яго душы жыве непрымірымая варожасць да калгаса. Ад чаго, чым выклікана яна? Мікола і сам добра не разумее. Пры гэтым прызнаецца: «Падаць падаў заяву ў калгас. Але не пакарыўся. Толькі зрабіў выгляд, што пакарыўся. Сваю нязгоду, злосць глыбей у сябе загнаў, схаваў, затаіў...» І вось, здаецца, прыйшла здатная часіна, прыкацілі немцы, і можна пачаць жыццё аднаасобна. Але не, жыццёвы вопыт падказвае, што нешта не тое, «чуткі ходзяць гвалтуюць, вешаюць, страляюць немцы людзей». Што рабіць? Як паставіцца да пачутага, да змен, што адбыліся вакол? Не ведае Мікалай Дарошка. Даволі цікавая плынь яго думак. Ва ўсім вінаваціць стары Дарошка Паганы Дух, які праз усё жыццё за ім, Мікалаем, крочыць.

Праз вобраз Мікалая Дарошкі пісьменнік паказвае, як агульная бяда прымушае хісткія элементы, якім неўпадабала нечым савецкая ўлада, але ў якіх чыстае сумленне, над многім задумацца, прыняць адзіна правільнае рашэнне.

Барыс Сачанка падае вобраз Мікалая Дарошкі шматгранна, дае псіхалагічны аналіз паводзін праз асабістыя дыялогі Мікалая.

На старонках рамана пісьменнік цікава малюе своеасаблівы трохвугольнік сям'і Дарошкаў. З аднаго боку — Іван Дарошка, старшыня сельсавета, з другога — Піліп, мабілізаваны на фронт, і з трэцяга — Косцік, які застаўся ў вёсцы.

Іван, старшыня сельсавета, не разгубіўся, не шукае сваё месца ў жыцці. Яму зразумела адно: трэба знішчаць ворагаў кожную мінуту, кожны дзень, ствараць партызанскі атрад. Лінія яго прадвызначана.

Пісьменнік зводзіць бацьку, схільнага да ўласніцтва, з поглядамі кулака-аднаасобніка, і сына, старшыню сельсавета, прадстаўніка новага, перадавога.

У вобразе Піліпа бачым адданасць воіна, гераізм, ахвяраванне сабой дзеля Радзімы. Косціка пісьменнік пакуль што пакідае ў адносным спакоі, каб у далейшым у нейкай ступені праз яго зрабіць галоўны штрых у партрэце бацькі.

У рамане сустракаем камуністаў: Івана Дарошку, Васіля Кулагу, Рамана Багавіка. Гэта як бы аснова, ядро, вакол якога пачынаюць збірацца савецкія людзі, каб са зброяй у руках выступіць на абарону роднай зямлі. Перад камуністамі-арганізатарамі ўзнікае шмат складаных жыццёвых праблем, пытанняў, якія, здаецца, немагчыма вырашыць. Але паступова Іван Дарошка, Васіль Кулага, Раман Багавік прыходзяць да правільнага рашэння, падказанага часам, абставінамі, самім жыццём. Усё гэта Барыс Сачанка падае з псіхалагічнага боку.

Раман «Вялікі Лес» шматпланавы, з цэлымі галярэямі адметных герояў. Пісьменнік імкнецца разгарнуць перад чытачом карціну першага года жыцця людзей у Вялікую Айчынную вайну.

Барыс Сачанка кожны вобраз даследуе, трапна характарызуе, што дазваляе за гэтым бачыць жывога чалавека. На старонках рамана мы сустракаем чалавека-змагара і нікчэмных, палахлівых здраднікаў-паліцаяў, такіх як Яўхім Бабай, Змітрок Шламак, Апанас Харчэня. І за кожным з іх, ці то герой, ці здраднік — асабісты роздум пісьменніка, мастацкае даследаванне псіхалогіі вобраза.

Вёска Вялікі Лес такая, якіх сотні, тысячы на ўсёй Беларусі. І ўсё ж, як і сотні іншых, яна асаблівая. Чаму? Ды хоць бы таму, што тут жывуць людзі. А кожны чалавек, гэта асоба са сваімі поглядамі, своеасаблівай псіхалогіяй, філасофіяй жыцця, сваімі думкамі.

Барыс Сачанка ўводзіць чытача ў гэту палескую вёску, знаёміць з яе жыхарамі. І нам застаецца рашаць, выбіраць, думаць і параўноўваць, выносіць прысуд ці захапляцца героямі.

У перыядычным друку разам са станоўчымі водгукамі аб рамане «Вялікі Лес» сустракаюцца артыкулы, аўтары якіх ставяцца да гэтага рамана Б. Сачанкі адмоўна. Яны пішуць, што пісьменнік нічога новага ў гэтым творы не сказаў, як творца, не ўзняўся ні на адну прыступку вышэй. На маю думку, такія высновы даволі спрэчныя. Так, Барыс Сачанка, як і многія іншыя пісьменнікі, якія пішуць аб вайне, за аснову рамана ўзяў знаёмую вёску, знаёмых людзей. Але ж ён даследуе, менавіта даследуе чалавека, яго псіхалогію. Ён выгуляе ўсе «за» і «супраць» кожнага вобраза. Яго новы раман — гэта яшчэ адзін штрых да страшэннай карціны вайны, яшчэ адно праўдзівае слова да ўжо сказанага і напісанага аб вайне.

У рамане, на мой погляд, выдатна спалучаецца даследаванне душы чалавека з трапнай партрэтнай абмалёўкай і яркімі індывідульнымі характарамі герояў.

Час пакажа вартасці і хібы твора.

Анатоль КАЗЛОЎ,
студэнт 3-га курса гісторыка-філалагічнага факультэта.

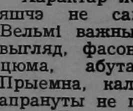

ВЯСЁЛЫ ПЕРАПЫНАК

АДЗІН КРОК ДА ПРЫЗНАННЯ

Калі тэатр пачынаецца з вешалкі, то лекцыя — з лектара.

Характар лектара — гэта яшчэ не самае галоўнае. Вельмі важны і яго знешні выгляд, фасон і колер касцюма, абутак, прычоска. Прыемна, калі выкладчык апрануты не горш, чым студэнт. Да такога выкладчыка заўсёды з павагай і цікавасцю адносіцца большая (асабліва жаночая) палавіна аўдыторыі. Яе ўвесь час хвалюе пытанне: як і дзе яму ўдаецца дастаць прыгожыя і модныя рэчы. Можна і наогул здзівіць аўдыторыю, калі апрануць на сябе што-небудзь экстравагантнае. Тут ужо ўвага студэнтаў не будзе паслаблена ўсе 90 мінут.

Ну, а калі ўвайшоў у аўдыторыю ў касцюме з мяшкамі на каленах, у шэрай кашулі, якая ніколі не бачыла гальштука — таксама не бяда. Студэнты са спачуваннем будуць лічыць, што выкладчык з галавой акунуўся ў навуку, нават пра сябе няма часу падумаць.

У аўдыторыю лепш уваходзіць хутка, энергічна. Гэта ўзбадзёрвае слухачоў. Важна з першых слоў устанавіць з аўдыторыяй кантакт. Зрабіць гэта можна па-рознаму, напрыклад, мнагазначна і доўга паглядзець у даль, як бы настройваючы прысутных на дзелавы лад. Або — шырока ўсміхнуцца, але бязгучна, заклікаючы ўсіх да даверлівасці. А яшчэ лепш — расказаць вясёлы анекдот або спытаць аб чым-небудзь малазначным, пагаварыць аб надвор'і. Вопыт паказвае, што студэнты ахвотна адгукаюцца на такія пытанні.

Авалодаўшы увагай студэнтаў, важна не ўпускаць яе да канца. Тым, хто лекцыю канспектуе, старайцеся выразна дыктаваць тэкст, выпраўляючы ў канспектах граматычныя памылкі, тых жа, хто слухае, але не піша, трымайце ў напружанні рознымі наводзячымі пытаннямі, а затым чакайце да пераможнага канца адказаў на іх хорам. Ну, а тым, хто не слухае і не піша — раскажыце, як вы прымалі экзамен у мінулым годзе.

І не трымайцеся за кафедру, як за палубную агароджу. Хадзіце па аўдыторыі лёгка і свабодна.

М. ПРЫЛЯЖАЕЎ,
(З шматтыражнай газеты «Эканаміст»).

ГАРАДСКАЯ ЛЁГКААТЛЕТЫЧНАЯ

Днямі праведзена традыцыйная лёгкаатлетычная эстафета, прысвечаная Дню Перамогі і 40-годдзю вызвалення нашага горада.

На старце выстраіліся ўдзельнікі 56 каманд калектываў фізкультуры.

Пасля чатырох этапаў наперадзе былі студэнты ГДУ, але затым яны ўступілі прадстаўнікам школы-інтэрната і занялі другое месца.

ТРАПНЫЯ СТРЭЛЫ

Адбыліся чарговыя заняткі дружыннікаў універсітэта па стральбе з малакалібернай вінтоўкі. Добрыя вынікі паказалі В. Зарэцкі, У. Любіч, А. Навашылаў, В. Будзянкоў, В. Васюк.

В. ТРУХАЎ, кіраўнік добраахвотнай народнай дружыны ГДУ.

Рэдактар Ул. БАЛОГА.

«Гомельский университет» — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМБ и профкомов Гомельского государственного университета (на белорусском языке), Гомельская фабрика «Палесдрук» Дзяржкамітэта БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Гомель, Савецкая, 1. Аб'ём — 1 друк. аркуш. Тыраж 2000 экз.
Наш адрас: вул. Савецкая, 104, п. 3-11, т. 56-16-52.

АЗ 50275

Заказ 1760